

ບົດແນະນຳກ່ຽວກັບການປະເມີນຜົນແບບສະສົມ

ໃນບົດຮຽນຜ່ານມາກ່ຽວກັບການປະເມີນຜົນກະທົບຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມແມ່ນໄດ້ສຸມໃສ່ເປັນແບບສະເພາະໂຄງການໃດໜຶ່ງ. ສຳລັບບົດຮຽນນີ້ພວກເຮົາຈະເພີ່ມເນື້ອໃນກ່ຽວກັບວິທີປະຕິບັດການຂອງການປະເມີນຜົນກະທົບຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ການປະເມີນຜົນກະທົບແບບສະສົມ. ຜົນກະທົບແບບສະສົມສາມາດຕີຄວາມຫມາຍໄດ້ທັງຜົນກະທົບທາງດ້ານບວກ ແລະ ດ້ານລົບຂອງ ຫລາຍໆໂຄງການ ແລະ ບັນດາກິດຈະກຳຢູ່ໃນລະບົບນິເວດຕາມເວລາແລະສະຖານທີ່ໃດໜຶ່ງ ຫລື ເວົ້າອີກຢ່າງໜຶ່ງ, ການປ່ຽນແປງໄລຍະຍາວ ໃນລະບົບນິເວດສາມາດເກີດຂຶ້ນໄດ້ບໍ່ສະເພາະແຕ່ຈາກກິດຈະກຳດຽວເທົ່ານັ້ນ, ແຕ່ຍັງເກີດຂຶ້ນຈາກຫລາຍຜົນກະທົບທີ່ຕໍ່ເນື່ອງກັນ.

ມາເບິ່ງຄືນໃນຫົວຂໍ້ກ່ຽວກັບຄວາມສາມາດຮອງຮັບຂອງລະບົບນິເວດວິທະຍາ, ຫລື ຂະໜາດໃຫຍ່ສຸດຂອງປະຊາກອນທີ່ລະບົບນິເວດວິທະຍາສາມາດຮັບເອົາໄດ້. ປະເພດຂອງມາຕະການທີ່ຄ້າຍຄືກັນແມ່ນຄວາມອາດສາມາດດູດຊຶມເອົາສິ່ງເສດເຫຼືອຂອງລະບົບນິເວດວິທະຍາ ຫລື ການເກັບກຽວແບບຍືນຍົງຂອງຊັບພະຍາກອນດັ່ງກ່າວ. ເພາະພວກມັນເປັນສະເໝືອນຕົວແທນຂອງລະດັບຂີດຈຳກັດຂອງຄວາມອິດທິພົນຕໍ່ການຖືກລົບກວນ. ລະບົບນິເວດວິທະຍາບໍ່ສາມາດຮອງຮັບການລົບກວນຂອງມະນຸດໄດ້ສະເໝີໄປໂດຍປາສະຈາກການປ່ຽນແປງໜ້າທີ່ ແລະ ໂຄງສ້າງ. ຜົນກະທົບທາງສິ່ງແວດລ້ອມຈາກຫລາຍໂຄງການນ້ອຍກໍ່ສາມາດທຳລາຍຄວາມສາມາດຂອງລະບົບນິເວດເທື່ອລະໜ້ອຍ (ການສັບຕອດ) ໃນການທຳໜ້າທີ່ຂອງມັນ ແລະ ໃນການສ້າງຄວາມຍືນຍົງແກ່ປະຊາກອນສັດປ່າ. ເມື່ອເກີນລະດັບຂີດຈຳກັດ, ໜ້າທີ່ຄວາມສຳຄັນຂອງລະບົບນິເວດວິທະຍາອາດຈະຫມົດໄປ. ລະບົບນິເວດວິທະຍາທີ່ສັບສົນເກີນໄປໃນອານາຄົດອາດຈະນຳໄປສູ່ການພັງທະລາຍຂອງລະບົບນິເວດວິທະຍານັ້ນໆ. ໃນໄລຍະສັ້ນ ການກະ

ທຳສະເພາະບຸກຄົນຂອງຄົນສ່ວນນ້ອຍນັ້ນແມ່ນບໍ່ມີຄວາມສຳຄັນຕໍ່ຜົນກະທົບທີ່ໄດ້ຮັບຂອງສ່ວນລວມ ຕະຫລອດໄລຍະເວລາໃດໜຶ່ງ.

ການປະເມີນຜົນແບບສະສົມໂດຍສັງ

ເຂບ: ເຖິງແມ່ນຄຳວ່າ ‘ຜົນກະທົບແບບສະສົມ’ ແລະ ‘ຜົນແບບສະສົມ’ ໄດ້ຖືກກ່າວອ້າງເຖິງໃນກົດຫມາຍ, ກົດລະບຽບ ຫລື ບົດແນະນຳຂອງການປະເມີນຜົນກະທົບທາງສິ່ງແວດລ້ອມຂອງຫລາຍປະເທດແຕ່ຕົ້ນຊຸມປີ 1970. ແຕ່ວ່າ, ຈົນເຖິງກາງຊຸມປີ 1980 ພວກມັນຈຶ່ງຖືກນຳມາຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ. ໃນບົດນີ້ພວກ

ເຮົາຈະໃຊ້ສອງຄຳສັບທີ່ມີຄວາມຫມາຍຄືກັນນີ້ຕະຫລອດ. ຕາມຄວາມຫມາຍຂອງບົດແນະນຳນີ້ຈະສະເໜີໃຫ້ຮູ້ການນຳໃຊ້ການປະເມີນຜົນກະທົບແບບສະສົມຢູ່ທົ່ວໂລກໂດຍສັງເຂບ. ໂດຍເນັ້ນໜັກໃສ່ຫລັກການ ແລະ ວິທີການປະຕິບັດ.

ຄວາມຄາດຫວັງໂດຍພື້ນຖານກໍ່ຄືສ່ວນໃດໜຶ່ງຂອງການປະເມີນຜົນແບບສະສົມຈະຖືກໃຊ້ປະໂຫຍດຢ່າງ

ກວ້າງຂວາງໃນບັນດາປະເທດທີ່ລຽບຕາມລຳແມ່ນຳຂອງ (MRB). ເພື່ອຂານຮັບຕໍ່ສິ່ງທ້າທາຍໃນການຄຸ້ມຄອງກິດຈະກຳການພັດທະນາຕ່າງໆທີ່ກໍ່ຜົນກະທົບຕໍ່ແຫລ່ງຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດອັນມີຄ່າ ບໍ່ວ່າຈະສະເພາະແຕ່ລະປະເທດ ຫລື ໃນທົ່ວອ່າງ. ໃນກໍລະນີນີ້, ການພິຈາລະນາຜົນກະທົບແບບສະສົມຄືກັບເປັນສ່ວນໜຶ່ງຂອງການປະເມີນຜົນກະທົບຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມສະເພາະໂຄງການ ແລະ ຂອງບັນດາໂຄງການທີ່ອາດເປັນບັນຫາຂ້າມເຂດແດນ ຈະຄ່ອຍໆເປັນທີ່ຍອມຮັບຢູ່ພາກປະຕິບັດໃນລະດັບທົ່ວອ່າງ.

ນິຍາມຂອງຄຳສັບຕົ້ນຕໍ.

ຜົນກະທົບແບບສະສົມ, ຜົນແບບສະສົມ ແລະ ການປ່ຽນແປງທາງສິ່ງແວດລ້ອມແບບສະສົມ ລ້ວນແລ້ວແຕ່ແມ່ນ ປະໂຫຍກທີ່ສາມາດໃຊ້ແທນກັນ ໄດ້
ນິຍາມຂອງຄຳຕໍ່ໄປນີ້ ຜົນກະທົບແບບສະສົມ, ຫລື ຜົນແບບສະສົມ ແມ່ນຖືກໃຊ້ໃນ ອາເມຣິກາເໜືອ ແລະ ບັນດາປະເທດເອີຣົບ:

- ຜົນກະທົບແບບສະສົມ ໃຊ້ແທນການສະສົມໂດຍ ຖືກກະຕຸ້ນຈາກມະນຸດ ໃນມູນຄ່າຂອງສິ່ງແວດ ລ້ອມ ຫລື ອົງປະກອບຂອງລະບົບນິເວດວິທະ ຍາທີ່ມີຄ່າ (VEC) ຕາມພື້ນທີ່ ແລະ ເວລາ; ເຊັ່ນ ຜົນກະທົບທີ່ເກີດຂຶ້ນທາງບວກ ຫລື ມີປະ ຕິກິລິຍາລະຫວ່າງກັນ
- ຢູ່ໃນສະຫະລັດ ສະພາມົນຕີວ່າດ້ວຍຄຸນນະພາບ ຂອງສິ່ງແວດລ້ອມ (CEQ) ໄດ້ກຳນົດຄຳນິຍາມ ຂອງຄຳການກະທົບແບບສະສົມວ່າ “ການກະ ທົບຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມເຊິ່ງເປັນຜົນຈາກການກະ ທຳທີ່ເພີ່ມເຕີມໃສ່ການກະທຳອື່ນໃນອະດີດ, ໃນ ປະຈຸບັນ, ແລະໃນອະນາຄົດທີ່ມອງເຫັນ ບໍ່ວ່າ ການກະທຳດັ່ງກ່າວເຫລົ່ານັ້ນຈະແມ່ນອົງກອນ ໃດ ຫລື ບຸກຄົນໃດເຮັດກໍ່ຕາມ.” ຜົນກະທົບ ແບບສະສົມສາມາດໄດ້ຮັບຜົນຈາກກຸ່ມຄົນສ່ວນ ນ້ອຍ, ແຕ່ໂດຍສັງເກດໂດຍລວມການກະທຳ ເກີດຂຶ້ນໃນຊ່ວງເວລານັ້ນໆ.
- ໃນປີ 1988, ສະພາມົນຕີວ່າດ້ວຍການວິໄຈການ ປະເມີນຜົນສິ່ງແວດລ້ອມຂອງການາດາ (CEARC) ໄດ້ ນິຍາມຄຳວ່າຜົນກະທົບແບບສະ ສົມວ່າແມ່ນຜົນກະທົບທັງຫລາຍທີ່ສາມາດເກີດຂຶ້ ນເມື່ອຜົນກະທົບຂອງທຳມະຊາດ ແລະ ສັງຄົມ ຂອງສິ່ງແວດລ້ອມເກີດຂຶ້ນຕະຫລອດເວລາ ຫລື ທຸກສະຖານທີ່ທີ່ຜົນກະທົບຂອງສະເພາະໂຄງ ການໃດໜຶ່ງບໍ່ສາມາດຮັບໄດ້. ມັນຍັງສາມາດ ເກີດຂຶ້ນເມື່ອຜົນກະທົບຂອງກິດຈະກຳໜຶ່ງຮ່ວມ ກັບກິດຈະກຳອື່ນແບບທະວີຄຳ. ການປະເມີນຜົນ ສິ່ງແວດລ້ອມຂອງປະເທດການາດາ ເປັນເຄື່ອງ

ສະແດງໃຫ້ເຫັນວ່າການປະເມີນຜົນກະທົບຕໍ່ສິ່ງ ແວດລ້ອມ (EIA) ຄວນປະກອບມີການພິຈາລະ ນາ “ ທຸກໆ ຜົນກະທົບຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມແບບສະ ສົມໜ້າຈະເກີດຈາກໂຄງການໃດໜຶ່ງຮ່ວມກັບ ໂຄງການອື່ນ, ຫລືກິດຈະກຳອື່ນ ທີ່ມີມາແລ້ວ ຫລື ກຳລັງຈະເກີດຂຶ້ນ ແລະ ມີຄວາມຮຸນແຮງ ຈາກຜົນຂອງມັນ”

ບາງຫົວຂໍ້ໂດຍທົ່ວໆໄປ ທີ່ກ່ຽວເນື່ອງກັບບັນດາຄຳນິ ຍາມຜົນກະທົບແບບສະສົມປະກອບມີ :

- ຄວາມຈຳເປັນໃນການອ້າງເຖິງຫລາຍການກະທຳ ທີ່ເປັນຕົວແທນໃຫ້ແຫລ່ງການກະທຳທີ່ສາມາດກໍ່ ຜົນກະທົບດ້ານລົບ ຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມ.
- ການພິຈາລະນາການເຊື່ອມໂຍງຫລາຍແບບ ລະ ຫວ່າງແຫລ່ງຊັບພະຍາກອນ ແລະ ຕົວຮັບຜົນ ກະທົບ (receptor of impacts) ແລະ ການ ສະແດງຜົນກະທົບເຊິ່ງອາດແມ່ນຜົນທີ່ຊ່ວຍ ເສີມ, ຜົນທາງບັນທ່ອນ ຫລື ຜົນແບບທະວີ ຄຳ.(ເບິ່ງຕາຕະລາງທີ 1)

ການປະເມີນຜົນກະທົບແບບສະສົມແມ່ນຊະນິດ ຂອງການປະເມີນຜົນທີ່ຊອກຫາຜົນສືບເນື່ອງທີ່ຄືກັນ ຂອງຫລາຍໆ ຜົນກະທົບທີ່ເກີດຈາກການພັດທະນາ ອັນດຽວ. ການປະເມີນຜົນກະທົບແບບສະສົມຍັງມີປະ ໂຫຍດຕໍ່ການກຳນົດຜົນກະທົບເຊິ່ງກັນ ແລະ ກັນຂອງ ຫລາຍຜົນກະທົບຮ່ວມທີ່ເກີດຈາກການພັດທະນາກັບ ຜົນກະທົບຈາກການພັດທະນາອື່ນທີ່ເກີດຂຶ້ນໃນລະບົບ ນິເວດ ຫລື ພື້ນທີ່ດຽວກັນ.

ການປະເມີນຜົນກະທົບແບບສະສົມກ່ຽວພັນເຖິງ ການທຳນາຍ ແລະ ການປະເມີນຜົນກະທົບໃນອະດີດ ແລະ ໃນອະນາຄົດອັນໄກຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມທີ່ເກີດຈາກ ການລົບກວນແບບອັງອໍດ້ານເວລາ ແລະ / ຫລື ທາງພື້ນທີ່, ແບບທະວີຄຳ (synergistic), ໂດຍທາງ ອ້ອມ ຫລື ການເກີດຂຶ້ນເປັນ “ການສັບຕອດ”. ຄວາມອ້າງອິງທາງເວລາ ແລະ ທາງພື້ນທີ່ ທີ່ໄດ້ກ່າວມາ ຂ້າງເທິງນັ້ນ. ການທະວີຄຳ ແມ່ນຊະນິດຕ່າງໆຂອງ ການລົບກວນໃນພື້ນທີ່ດຽວກັນເຊິ່ງມີປະຕິກິຣິຍາຮ່ວມ ກັນເຮັດໃຫ້ຄຸນນະພາບ ແລະ ປະລິມານຂອງຜົນກະ ທົບຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມທີ່ຮອງຮັບແຕກຕ່າງອອກໄປ. ຜົນ

ກະທົບແບບສະສົມອາດສາມາດເກີດຂຶ້ນໃນບາງເວລາ ຫລື ໄລຍະທາງຈາກແຫລ່ງການລົບກວນ ຫລື ຜ່ານຂະບວນການອັນສັບສົນ; ສິ່ງເຫລົ່ານີ້ເອີ້ນວ່າຜົນກະທົບທາງອ້ອມ. ປະການສຸດທ້າຍ ການສັບຕອດ ໝາຍເຖິງການປ່ຽນແປງເລັກນ້ອຍໆ ຈາກຫລາກຫລາຍເຫດການທີ່ຄ້າຍຄືກັນ.

ໃນອີກແງ່ໜຶ່ງ, ການປະເມີນຜົນກະທົບແບບສະສົມໄດ້ຖືກຄາດຫວັງໃຫ້ເປັນເຄື່ອງຫມາຍເພື່ອ :

- ປະເມີນຜົນກະທົບ ໃນພື້ນທີ່ກວ້າງຂວາງທີ່ອາດມີການຂ້າມເຂດແດນກັນ.
- ປະເມີນຜົນກະທົບໃນໄລຍະຍາວນານກວ່າ.
- ພິຈາລະນາຜົນກະທົບຕໍ່ອົງປະກອບສິ່ງແວດລ້ອມທີ່ມີຄ່າ ຈາກຜົນກະທົບຮ່ວມກັນຂອງສອງກິດຈະກຳອື່ນໆ ແລະ ບໍ່ພຽງແຕ່ເປັນຜົນກະທົບຂອງໂຄງການດຽວພາຍໃຕ້ການພິຈາລະນາເທົ່ານັ້ນ.
- ລວມທັງກິດຈະກຳໃນອະດີດ, ໃນປະຈຸບັນ ແລະ ກຳລັງຈະເກີດໃນອະນາຄົດອັນໃກ້.
- ປະເມີນຄວາມຮຸນແຮງໃນລະດັບຂັ້ນກວ້າງຂວາງຂຶ້ນກວ່າການພິຈາລະນາຜົນກະທົບລະດັບທ້ອງຖິ່ນແບບທາງກົງ.

ການອະທິບາຍຂ້າງເທິງກ່ຽວກັບການປະເມີນຜົນກະທົບແບບສະສົມແມ່ນໄດ້ເນັ້ນໃສ່ການກຳນົດ ແລະ ຄຳນຶງດ້ານປະລິມານຂອງຜົນກະທົບແບບສະສົມ, ແລະ ການພິຈາລະນາທີ່ເໝາະສົມໃນການກຳນົດຄວາມຮຸນແຮງຂອງຜົນກະທົບຕ່າງໆ. ການຄຸ້ມຄອງສິ່ງແວດລ້ອມພາຍໃນ ຂອບເຂດທາງພື້ນທີ່ແລະທາງເວລາທີ່ກຳນົດ ຍັງເປັນສ່ວນປະກອບໜຶ່ງທີ່ສຳຄັນຂອງ ການປະເມີນຜົນກະທົບແບບສະສົມອີກ

ດ້ວຍ. ເປົ້າຫມາຍສຸດຍອດຂອງ ການປະເມີນຜົນກະທົບ ແບບສະສົມ ແມ່ນການພັດທະນາຍຸດທະສາດການຄຸ້ມຄອງທີ່ເໝາະສົມສຳລັບຜົນກະທົບແບບສະສົມ. ຈາກນັ້ນ, ການລວບລວມເອົາວັດຖຸປະສົງທັງຈາກການປະເມີນຜົນກະທົບແບບສະສົມ ແລະ ການວາງແຜນຊັບພະຍາກອນແມ່ນເພື່ອກໍ່ໃຫ້ເກີດການວິເຄາະບັນຫາຢ່າງມີເຫດຜົນ, ມີວິທະຍາສາດ ແລະ ຫັນເວລາ; ເພື່ອດຶງດູດເອົາອົງການຕ່າງໆຂອງລັດຖະບານມາສ້າງແຜນການພັດທະນາລວມຮ່ວມກັນ ແລະ ເພື່ອສ້າງແຜນການຮັກສາໄວ້ ແລະ ເພີ່ມຈຳນວນຂະນິດພັນ ແລະ ແຫລ່ງທີ່ຢູ່ອາໄສຂອງສັດໃນລະບົບນິເວດທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ.

ປະຈຸບັນ CEA ໄດ້ກາຍເປັນກົດຫມາຍສະເພາະໃນການປະເມີນການກະທົບທາງສິ່ງແວດລ້ອມຂອງຫລາຍໆ ປະເທດ, ລວມມີ ປະເທດອິສຕຣາລີ, ການາດາ, ນິວຊີແລນ ແລະ ສະຫະລັດ. ກົດຫມາຍ, ກົດລະບຽບ ແລະ/ ຫລື ບົດແນະນຳໃດໜຶ່ງຂອງປະເທດອາດຈະຈົງຕໍ່ການປະເມີນຜົນແບບສະສົມໂດຍກົງ, ຫລືອາດສະຫລຸບໄດ້ວ່າຜົນກະທົບແບບສະສົມຄວນເປັນການພິຈາລະນາພາຍໃຕ້ຂະບວນການປະຕິບັດຂອງ ການປະເມີນຜົນກະທົບຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມ.

ອີງຕາມຫລັກການເຕີ CEA ແມ່ນເປັນເຄື່ອງຫມາຍທີ່ສະແດງໃຫ້ເຫັນເຖິງປະເດັດບັນຫາທີ່ຄວນຮ່ວມເຂົ້າກັນເປັນອັນດຽວກັນກັບຂະບວນການ EIA, ເວົ້າອີກຢ່າງໜຶ່ງ, CEA ເປັນຕົວແບບທົ່ວໆໄປທີ່ຄວນປະກອບເປັນເໝືອນດັ່ງພາກສ່ວນໜຶ່ງຂອງຂະບວນການ EIA ເພື່ອຈະສະເໜີໃນໂຄງການຫລືກິດຈະກຳໃດໜຶ່ງ ແລະ ຈະບໍ່ແຍກການສຶກສາຫລື ການປະເມີນຜົນ.

ຕາຕະລາງ 1. ຄຳສັບສະເພາະໃນການປະເມີນຜົນກະທົບຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມ.

ຜົນເພີ່ມເຕີມ (additive effects)	ການລົບກວນຫລາຍຄັ້ງໃນແບບເຕີມໆຈົນເຮັດໃຫ້ລະບົບນິເວດບໍ່ມີຄວາມສາມາດຮັບເອົາຜົນກະທົບນັ້ນໄດ້ໃນທີ່ສຸດ.
---------------------------------	--

ຜົນທາງອ້ອມ (indirect effects)	ການລົບກວນທີ່ກໍ່ໃຫ້ເກີດຕ້ອງໄດ້ຂອງຜົນກະທົບເຊິ່ງເກີດຂຶ້ນຊ້າ ຫລືຫ່າງໄກຈາກແຫລ່ງຂອງການລົບກວນຫລາຍ.
ຜົນທະວີຄ່າ (synergistic effects)	ຜົນກະທົບລວມຂອງປະເພດການລົບກວນທີ່ແຕກຕ່າງກັນທີ່ກໍ່ໃຫ້ເກີດຜົນລວມທາງປະລິມານ ແລະ ຄຸນນະພາບທີ່ແຕກຕ່າງຈາກແຕ່ລະການລົບກວນ. ຜົນລວມຂອງຜົນກະທົບແມ່ນມີຄວາມຮຸນແຮງຫລາຍກວ່າຜົນບວກຂອງແຕ່ລະຜົນກະທົບເຂົ້າກັນ.
ຄວາມອັງອໍທາງເວລາ (timecrowded)	ການລົບກວນທີ່ເກີດຂຶ້ນໃນໄລຍະເວລາອັນໄກ້ກັນຈົນລະບົບບໍ່ສາມາດຊົດເຊີຍເວລາໄດ້ທັນ.
ຄວາມອັງອໍທາງພື້ນທີ່ (spacecrowded)	ການລົບກວນໃນພື້ນທີ່ທີ່ຄາບກຸ່ວກັນ ແລະ/ຫລື ເຫດການທີ່ເກີດຂຶ້ນໄກ້ກັນເຊິ່ງຜົນຂອງພວກມັນບໍ່ຖືກກະຈາຍໃນພື້ນທີ່ໃນລະຫວ່າງໄລຍະທາງ.
ການສັບຕອດ (nibbling)	ການລົບກວນທີ່ກໍ່ໃຫ້ເກີດຜົນກະທົບຈາກການປ່ຽນແປງເລັກໆນ້ອຍໆ, ເຊັ່ນ: ຜົນພອກພູນ (incremental effects)

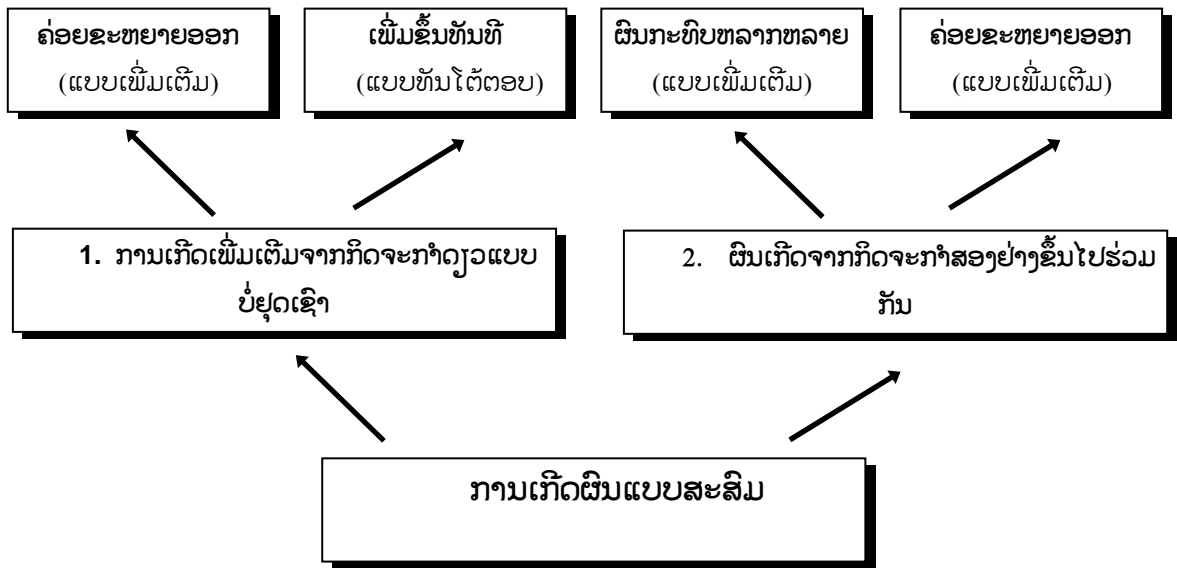
ປະເພດຂອງຜົນກະທົບແບບສະສົມ

ຜົນກະທົບແບບສະສົມສາມາດໄດ້ຮັບຜົນຈາກຫລາຍທາງ ແລະ ປາກົດໃຫ້ເຫັນຜົນທັງໃນຊັບພະຍາກອນທາງຊີວະວິທະຍາ ແລະ ເສດຖະກິດສັງຄົມ ຮູບທີ່ 2 ສະແດງໃຫ້ເຫັນເຖິງຄວາມສຳຄັນຂອງ ແຜນວາດຂອງໜ້າທີ່ (functional pathways) ທີ່ມີສ່ວນເຮັດໃຫ້ເກີດການເພີ່ມຂຶ້ນຂອງຜົນກະທົບຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມແບບສະສົມ. ຈາກຫລາຍກິດຈະກຳທັງໃນຂະບວນການແບບເພີ່ມເຕີມ ແລະ ແບບ ທັນໃດ. ຕົວຢ່າງ: ເສັ້ນທາງທີ່ສອງລວມເອົາ ການເພີ່ມທະວີທາງຊີວະຂອງທາດເຄມີກັບກັບສິ່ງມີຊີວິດຕ່າງໆທີ່ພົວພັນກັບຕ່ອງໂສ້ອາຫານທັງທາງບົກ ແລະ ທາງນ້ຳ.

ດັ່ງນັ້ນ, ຜົນກະທົບແບບສະສົມສາມາດແບ່ງອອກເປັນແຕ່ລະປະເພດດັ່ງນີ້ :

- ແບບພອກພູນ: ການບວກເພີ່ມຂຶ້ນຫລາຍໆຄັ້ງຂອງພາວະທຳມະຊາດ ຫລື ສິ່ງທີ່ຄ້າຍໆ ກັນ (a+a+a+a...)
- ຂະບວນການແບບທັນໃດ: ເຮັດໃຫ້ເກີດຜົນກະທົບຮຸນແຮງ (a+b+c+n...)
- ຜົນເກີດຕາມລຳດັບ

- ການມີແຫລ່ງທີ່ສັບສົນ
- ຜົນກະທົບແບບທະວີຄ່າ
- ຜົນກະທົບທີ່ເກີດຂຶ້ນເມື່ອມັນເກີນຂີດຈຳກັດອັນເປັນຜົນເນື່ອງມາຈາກ “ຜົນແບບຈູດສະນວນ”
- “ຜົນກະທົບແປກປະຫລາດ” ທີ່ຜິດປົກກະຕິ
- ຜົນກະທົບທີ່ຖືກກໍ່ໃຫ້ເກີດຂຶ້ນໂດຍຂະບວນການຍ້ອນກັບ (“ແບບອັບຄ່າ” - ການຍ້ອນກັບເປັນຕົວຊ່ວຍເສີມແນວໂນ້ມໃຫ້ດີຂຶ້ນ; ຫລື “ແບບປັບປຸງ” ການຍ້ອນກັບທີ່ຊ່ວຍສວນກັບແນວໂນ້ມ).

ຮູບ 2 ແຜນວາດທາງຜ່ານໜ້າທີ່ພື້ນຖານຂອງການເກີດຜົນກະທົບແບບສະສົມ